

Expertisegebied
Sociaal Medisch
Verpleegkundige

Juni 2025

Colofon:

Aan de totstandkoming van het Expertisegebied Sociaal Medisch verpleegkundige werkten mee:

Bestuur V&VN Arboverpleegkundige

Deelnemers werkgroep:

- Ellen van der Aa, Sociaal Medisch Verpleegkundige
- Tessa Jongen, Sociaal Medisch Verpleegkundige
- Patricia Erven, Sociaal Medisch Verpleegkundige
- Lonneke de Jong, Sociaal Medisch Verpleegkundige
- Marieke Verhage, Sociaal Medisch Verpleegkundige
- Rachel Bosch, Sociaal Medisch Verpleegkundige
- Suzanne Schuurman, Sociaal Medisch Verpleegkundige
- Marie-José Jongerius, arboverpleegkundige
- Marcel La Rose, arboverpleegkundige
- Anne van der Biezen, arboverpleegkundige
- Philene Westenbrink, Sociaal Medisch Verpleegkundige

Deelnemers adviesgroep:

- Anaika Schippers: Verzekeringsgeneeskundige, beleidsmedewerker bij UWV/CEC
- Birgit Donker-Cools: Voorzitter Nederlandse Vereniging voor Verzekeringsgeneeskunde (NVVG)
- Erica Castelijns: Sociaal Medisch Verpleegkundige, voorzitter V&VN Arboverpleegkundigen
- Erwin Gorissen: Bedrijfsarts, opleider, jurist, bestuurslid van de Nederlandse Vereniging voor Arbeid en Bedrijfsgeneeskunde
- Jacqueline Bekker: Afdelingsondersteuner V&VN
- Jonneke Naber: Jurist V&VN
- Kevin de Decker: Verzekeringsarts, medisch adviseur/Hoofd medische zaken SMZ, UWV
- Melanie Waardenburg: Sociaal Medisch Verpleegkundige, voorzitter kennisnetwerk SMV
- Nina Wijnands: Verzekeringsarts in taakdelegatie, PhD, researcher, bestuurslid NVVG wetenschapscommissie, districtadviseur medisch district Limburg
- Simone van Oosten: Sociaal Medisch Verpleegkundige, voorzitter kennisnetwerk SMV

- V&VN Project Expertisegebieden 2e editie
- Jacqueline Bekker-Bakker

Eindredactie:

Hanneke de Wit

Vormgeving: Elma Media B.V.

2025

© V&VN Het is toegestaan teksten uit deze uitgave over te nemen, mits de juiste bron is vermeld.

ISBN/EAN: 978-90-78995-35-7

Inhoudsopgave:

1. Inleiding	4
2. De Sociaal Medisch Verpleegkundige	5
3. Werkomgeving van de Sociaal Medisch Verpleegkundige	5
3.1 Definities	5
3.2 Doelgroep	5
3.3 Visie op Sociaal Medisch Verpleegkundige	5
4. Deskundigheidsgebied van de verpleegkundige	6
5. CanMEDS-rollen	7
5.1. Zorgverlener	8
5.2. Communicator	9
5.3. Samenwerkingspartner	11
5.4. Reflectieve EBP professional	12
5.5. Gezondheidsbevorderaar	13
5.6. Organisator	15
5.7. Kwaliteitsbevorderaar	16
6. Bijlagen:	18
Totstandkoming expertisegeraad	18
7. Literatuur	19

1. Inleiding

Een expertisegebied definieert wat een beroepsgroep kan en moet kunnen om professioneel te functioneren, onafhankelijk van een specifieke functie of werkgever. Het is dus geen functieprofiel of opleidingsprofiel, maar een beschrijving van de professionele standaard voor het beroep.

De basis hiervoor is het beroepsprofiel van de verpleegkundige. Dit betekent dat de Sociaal Medisch Verpleegkundige (SMV) in de kern een verpleegkundige is, aangevuld met specifieke kennis en vaardigheden voor de sociaal-medische context. De keuze om uit te gaan van het verpleegkundige profiel is bewust gemaakt om aan te sluiten bij de bestaande competenties. De deskundigheid en de opleidingseisen van het beroep zijn vastgelegd, de titel 'verpleegkundige' is wettelijk beschermd en verpleegkundigen vallen onder het tuchtrecht (Wet BIG). Daarnaast hebben zij een beroepsgeheim, wat betekent dat zij verplicht zijn om alles wat hen bij de uitoefening van hun beroep wordt toevertrouwd, geheim te houden.

Het expertisegebied is bedoeld voor de SMV zelf, hun werkgevers, cliënten, samenwerkingspartners en opleiders. Werkgevers kunnen het gebruiken om inzicht te krijgen in wat zij mogen verwachten van de SMV. Het helpt bij het concretiseren van de functie-inhoud en biedt een basis om samen doorgroeimogelijkheden te bespreken. Voor opleiders biedt het expertisegebied de mogelijkheid om opleidingen voor deze beroepsgroep te ontwikkelen of te actualiseren.

Dit expertisegebied is tot stand gekomen dankzij de inzet van een werkgroep van SMV en arboverpleegkundigen, met ondersteuning van een adviesgroep bestaande uit belanghebbenden en experts (zie bijlage).

Om recht te doen aan het grote percentage vrouwelijke verpleegkundigen is in dit document gekozen voor de vrouwelijke vorm om de verpleegkundige aan te duiden. Uiteraard worden hiermee ook de mannelijke verpleegkundigen bedoeld. Waar het de zorgvrager betreft, is dat omgekeerd.

2. De Sociaal Medisch Verpleegkundige

De SMV is een ervaren professional met een opleiding tot verpleegkundige als basis en een hbo- werk- en denkniveau. De opleiding tot verpleegkundige richt zich op participatie, gezondheid en professionele zorg en legt de nadruk op een verbinding tussen preventie, zorg en welzijn. De kennisbasis voor het beroep is verpleegkundig, medisch en psychosociaal.

Als verpleegkundige, aangevuld met deskundigheid op het gebied van arbeid en gezondheid, beschikt de SMV over specifieke gedragscompetenties. Deze competenties worden ontwikkeld door aanvullende opleidingen en relevante werkervaring. De SMV is ingeschreven in het Kwaliteitsregister Verpleging & Verzorging. Via een persoonlijk portfolio legt de SMV leer- en ontwikkelactiviteiten vast, wat helpt om de eigen deskundigheid aan derden aan te tonen.

3. Werkomgeving van de Sociaal Medisch Verpleegkundige

3.1 Definities Sociaal Medische Verpleegkunde:

- De focus ligt op sociale verzekeringswetgeving en het bevorderen van duurzame inzetbaarheid in relatie tot arbeid. De SMV begeleidt mensen die vanwege een (dreigende) stoornis, beperking, participatieprobleem of door de werkomgeving zelf belemmerd worden in hun functioneren.
- De beroepsuitoefening van de SMV bestaat uit het signaleren en analyseren van bedreigingen voor een gezond bestaan, het adviseren en coachen van cliënten en het ondersteunen bij het optimaal benutten van re-integratiemogelijkheden. Het doel is om zowel mensen die (gedeeltelijk) werken als mensen die tijdelijk niet kunnen werken perspectief te bieden op duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt en participatie in de maatschappij.

3.2 Doelgroep

De SMV richt zich tot (potentieel) werkenden die vanwege (sociaal)medische redenen ondersteuning nodig hebben binnen de verzekeringsgeneeskunde.

3.3 Visie op Sociaal Medisch Verpleegkundige

De SMV draagt bij aan de volgende maatschappelijke doelstellingen:

1. Behouden en verbeteren van de inzetbaarheid van de werkende bevolking.
2. Toekomstbestendig en toegankelijk houden van een kwalitatief goede verzekeringsgeneeskundige dienstverlening.

Om deze doelstellingen te realiseren, is een brede, integrale aanpak noodzakelijk die rekening houdt met alle determinanten van gezondheid en arbeid. De focus ligt op het ondersteunen of vergroten van de inzetbaarheid van werkenden, met aandacht voor stoornissen, functionele beperkingen en relevante externe factoren zoals werk gerelateerde en persoonlijke omstandigheden.

4. Deskundigheidsgebied van de verpleegkundige

De SMV bouwt voort op de algemene basis van het verpleegkundige beroep. Daarom wordt in dit hoofdstuk het deskundigheidsgebied van de verpleegkundige beschreven zoals vastgelegd in het Beroepsprofiel¹ en de Professionele Standaard². Deze beschrijving geeft een overzicht van de brede competenties die elke verpleegkundige in huis heeft en die ook voor de SMV relevant zijn.

In dit hoofdstuk wordt de term ‘zorgvrager’ gebruikt, omdat dit aansluit bij het algemene beroepsprofiel van de verpleegkundige. In de teksten die specifiek ingaan op het expertisegebied van de SMV, wordt de term ‘cliënt’ gebruikt.

De beschreven competenties vormen een breed fundament waarop de specifieke sociaal-medische taken van de SMV zijn gebaseerd. Door deze basis eerst kort te schetsen, wordt duidelijk waar de aanvullende competenties van de SMV uit voortkomen.

Het deskundigheidsgebied van de verpleegkundige omvat:

- a. Het ondersteunen van het zelfmanagement van zorgvragers, hun naasten en hun sociale netwerk. Het doel is het behouden of verbeteren van het functioneren, met oog voor kwaliteit van leven, gezondheid en ziekte. Hierbij zijn de zes dimensies van gezondheid leidend: lichamelijke functies, mentale functies en beleving, spirituele/existentiële dimensie, kwaliteit van leven, sociaal-maatschappelijke participatie en dagelijks functioneren (positieve gezondheid).
- b. Het stellen van verpleegkundige diagnoses, indiceren, organiseren en het bieden van verpleegkundige zorg en psychosociale begeleiding. De verpleegkundige doet dit op basis van klinisch redeneren, volgens richtlijnen en protocollen en past daar in principe evidence based practice toe.
- c. Het in samenspraak werken met de zorgvrager en het betrekken van naasten en het sociale netwerk. Daarnaast coördineert en regisseert de verpleegkundige zorgprocessen, waarbij inter- en multidisciplinaire samenwerking een integraal onderdeel is.
- d. Het observeren van de zorgvrager om veranderingen in diens gezondheidstoestand tijdig te signaleren en daarop passende actie te ondernemen, om herstel te bevorderen en verergering van ziekte te voorkomen.
- e. Het leveren van een actieve bijdrage aan kwaliteitszorg, innovatie en praktijkonderzoek binnen de werkomgeving.
- f. Het verrichten van voorbehouden handelingen op basis van functionele zelfstandigheid.

1 Stuurgroep Toekomstbestendige beroepen in de verpleging en verzorging. (2015). Toekomstbestendige beroepen in de verpleging en verzorging. Utrecht: V&VN.

2 Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN). (2014). De professionele standaard, een uitwerking. Utrecht.

5. De uitwerking van de CanMEDS-rollen

Dit hoofdstuk beschrijft de CanMEDS-rollen die de kern vormen van het professioneel functioneren van de verpleegkundige. De CanMEDS-systematiek onderscheidt zeven rollen die gezamenlijk het complete competentieprofiel van een verpleegkundige vormen.

In de eerste plaats worden de algemene competenties van de verpleegkundige beschreven. Daarop volgen de specifieke aanvullingen voor de SMV, aangeduid als 'plus competenties' (+). Deze competenties beschrijven de aanvullende kennis, vaardigheden en attitudes die specifiek zijn voor het sociaal-medische werkveld van de SMV.

Door eerst de algemene competenties van de verpleegkundige te schetsen en vervolgens de plus competenties voor de SMV toe te voegen, wordt duidelijk hoe de SMV voortbouwt op de brede verpleegkundige basis. Dit inzicht in de samenhang tussen het algemene verpleegkundige profiel en het specifieke expertisegebied van de SMV.

De kern van de beroepsuitoefening is de verpleegkundige als zorgverlener. Alle overige rollen ondersteunen deze hoofdrol en geven richting aan het verpleegkundig handelen.

De rollen zijn:

1. Zorgverlener
2. Communicator
3. Samenwerkingspartner
4. Reflectieve EBP professional
5. Gezondheidsbevorderaar
6. Organisator
7. Rol Professional en Kwaliteitsbevorderaar

Figuur 1. CanMEDS-systematiek

5.1 Zorgverlener

De SMV speelt een belangrijke rol in de ondersteuning van cliënten bij participatie en herstel op het gebied van arbeid en gezondheid. De SMV richt zich op het sociaal-medische aspect van gezondheid en het welzijn en helpt bij de beoordeling van de functionele beperkingen van cliënten in relatie tot hun werk. Daarvoor heeft de SMV kennis van ziektebeelden, het ziekteverloop, de behandelmethodes en de effecten daarvan op iemands herstel. Naast medische problematiek is hierbij regelmatig sprake van sociale en psychosociale problematiek.

De SMV biedt begeleiding aan cliënten gedurende het beoordelingsproces en geeft advies over hun mogelijkheden voor werkherwinning, re-integratie of andere vormen van sociale ondersteuning. Dit kan ook betekenen dat de SMV de cliënt helpt inzicht te krijgen in de eigen gezondheidssituatie en mogelijke stappen naar herstel.

Kennis van de verpleegkundige

- Heeft kennis van de basisprincipes uit de anatomie, fysiologie, (psycho)pathologie en farmacologie;
- Heeft kennis van ontwikkelingspsychologie, levensfasen van de mens, principes van zelfmanagement en copingstijlen;
- Kent theoretische modellen achter eigen activiteiten en interventies;
- Heeft kennis van bronnen van het verpleegkundig handelen, actuele richtlijnen en professionele standaarden;
- Heeft basiskennis over verschillende doelgroepen.

Aanvullende kennis van de Sociaal Medisch Verpleegkundige

- Kent de arbeidsrisico's, zoals fysieke belasting, fysische belasting en psychosociale arbeidsbelasting;
- Kent specifieke richtlijnen op het gebied van arbeid en gezondheid;
- Kent privacywetgeving en sociale zekerheids- en verzekeringswetten;
- Weet op basis van richtlijnen welke informatie nodig is voor de beoordeling van de belastbaarheid door de verzekeringsarts.

Vaardigheden en attitude van de verpleegkundige

- Verzamelt informatie op diverse manieren, op het niveau van de zorgvrager en overstijgend, analyseert en interpreteert en past deze toe;
- Is in staat om op basis van klinisch redeneren de verpleegkundige zorg vast te stellen, gericht op het handhaven of (opnieuw) verwerven van het zelfmanagement van de zorgvrager en diens naasten;
- Kan in complexe situaties risico's inschatten, problemen vroegtijdig signaleren, interventies kiezen en uitvoeren, het verloop monitoren en de resultaten evalueren bij zorgproblemen gericht op de zes dimensies van positieve gezondheid;
- Is in staat te werken volgens richtlijnen en daar beargumenteerd vanaf te wijken als de situatie, de wensen van de zorgvrager of eigen professionele of morele afwegingen daartoe aanleiding geven;
- Kan het zelfmanagement van zorgvragers, hun naasten en hun sociale netwerk ondersteunen en bevorderen, met als doel het functioneren te behouden of te verbeteren in relatie tot kwaliteit van leven, gezondheid en ziekte;

- Kan voorbehouden en risicovolle handelingen uitvoeren, met inachtneming van de eigen bevoegdheid en bekwaamheid;
- Houdt in het handelen rekening met de wensen, behoeften en privacy van de zorgvrager en diens naasten;
- Is in staat adequaat invulling te geven aan gezamenlijke besluitvorming met zorgvragers, hun naasten en andere zorgverleners;
- Is in staat om groepsprocessen te begeleiden;
- Kan zowel intra- als interprofessioneel de zorg regisseren in afstemming met de zorgvrager.

Aanvullende vaardigheden en attitude van de sociaal medische verpleegkundige

- Houdt rekening met de wensen, behoeften en privacy van de cliënt en diens naasten;
- Begeleidt cliënten conform sociale verzekeringswetten bij functionele beperkingen;
- Kan richtlijnen toepassen in de uitoefening van de functie;
- Kan gemotiveerd van richtlijnen afwijken, als dit in het belang is van de cliënt;
- Kan de draaglast en draagkracht van de cliënt inschatten en de zelfredzaamheid en eigen regie van de cliënt stimuleren;
- Kan op basis van verpleegkundige expertise advies geven in de beoordeling of cliënten in staat zijn om (gedeeltelijk) terug te keren naar werk en welke aanpassingen eventueel nodig zijn;
- Kan cliënten positief beïnvloeden bij (dreigende) gezondheidsproblemen die van invloed zijn op de uitvoering van de arbeid;
- Kan de mogelijkheden van de re-integratie samen met de cliënt onderzoeken. Het betreft mogelijkheden voor participatie en zelfredzaamheid, voorwaarden hiertoe (behandeling, stimulering, motivering, activerende begeleiding, eigen regie);
- Is in staat om de cliënt activerend te begeleiden, helpt hen bij het navigeren door het systeem van sociale verzekeringen en motiveert de cliënt om stappen te zetten richting toekomst;
- Kan emotionele en psychologische ondersteuning bieden door geruststelling en een luisterend oor;
- Werkt objectief en onafhankelijk, waarbij het belang van de cliënt en de regelgeving rondom arbeidsongeschiktheid leidend zijn.

5.2 Communicator

De SMV is in staat om op een empathische en ondersteunende manier met cliënten te communiceren. De SMV bouwt een vertrouwensband op en helpt cliënten om hun situatie te begrijpen. De SMV rapporteert medische en sociaal-medische informatie op een heldere wijze, zowel mondeling als schriftelijk, voor de verzekeringsarts en andere betrokken professionals. De SMV werkt in multidisciplinaire teams en moet effectief kunnen communiceren met andere professionals.

Kennis van de verpleegkundige

- Heeft kennis van communicatieniveaus (inhoud, procedure, proces);
- Kent de belangrijkste gesprekstechnieken;
- Kent verschillende manieren van gedragsbeïnvloeding en empowerment;
- Is op de hoogte van de nieuwste toepassingen van Intercollegiale toetsing (ICT).

Aanvullende kennis van de SMV

- Kan adviseren op basis van onder meer de systeem- en communicatietheorie;
- Heeft kennis van nieuwe media en hoe de mogelijkheden in te zetten;
- Heeft kennis van conflicthanteringstechnieken;
- Kent de technieken om een probleem verhelderend/-oplossend gesprek bij een conflict te voeren.

Vaardigheden en attitude van de verpleegkundige

- Behandelt de informatie die de cliënt deelt vertrouwelijk en houdt zich aan het beroepsgeheim;
- Kan communiceren op inhouds-, procedure- en procesniveau en soepel schakelen tussen deze niveaus;
- Is in staat zich in te leven in zorgvragers, hun naasten en hun sociale netwerk;
- Kan gesprekstechnieken toepassen, passend bij de zorgvrager en het niveau van communicatie: luisteren, vragen stellen, samenvatten en parafraseren, spiegelen, gevoelsreflecties geven;
- Is zich bewust van de effecten van eigen verbale, non-verbale en digitale uitingen;
- Kan vaktaal voor de zorgvrager in begrijpelijke taal omzetten;
- Hanteert een open en respectvolle houding in gesprekken met zorgvragers, hun naasten en hun sociale netwerk;
- Is in staat persoonsgericht en professioneel te communiceren met de zorgvrager, diens naasten en andere zorgprofessionals en gebruikt passende communicatiemiddelen;
- Kan uitstekend formuleren, mondeling en schriftelijk;
- Kan adviezen geven en de zorgvrager instrueren en motiveren;
- Is in staat adequaat om te gaan met agressie, grensoverschrijdend gedrag en onbegrepen gedrag bij zorgvragers, hun naasten en sociale netwerk;
- Is digitaal vaardig, is thuis op het internet en maakt professioneel gebruik van e-health en zorg op afstand;
- Bevordert de kwaliteit en effectiviteit van de communicatie met de zorgvrager, diens naasten en andere zorgprofessionals, door te reflecteren op de metacommunicatie.

Aanvullende vaardigheden en attitude van de SMV

- Kan doelgerichte vragen stellen om wensen en behoeften van de cliënt in kaart te brengen;
- Kan op authentieke wijze eigen coachingsvaardigheden en reflectief vermogen inzetten bij het verkennen en/of oplossen van problemen;
- Beschikt over effectieve adviesvaardigheden en kan zowel cliënt als betrokken partijen te adviseren;
- Kan de verschillende gesprekstechnieken hanteren passend bij de vraag van de belanghebbende en het niveau van communicatie;
- Kan vaktaal omzetten in begrijpelijke taal en dit duidelijk overbrengen naar de cliënt;
- Is in staat coachende en motiverende vaardigheden in te zetten bij de cliënt als het bij het halen van doelen op het gebied van arbeid en gezondheid;
- Kan omgaan met de tegenstrijdige belangen van gemeente, werkgever, het beleid van UWV en neemt het perspectief van de client hierin mee;
- Kan zelfstandig een professionele rapportage schrijven;
- Kan snel reageren op vragen en klachten van de cliënt. Heeft een dienstverlenende opstelling en maakt actief gebruik van de eigen regelruimte.

5.3 Samenwerkingspartner

De SMV werkt samen met verschillende professionals in een multidisciplinair team. Een belangrijke samenwerkingspartner is de verzekeringsarts. Andere veelvoorkomende samenwerkingspartners zijn arbeidsdeskundigen, re-integratie- en procesbegeleiders, teamondersteuner, medisch secretaresse, psychologen, bedrijfsartsen, arboverpleegkundigen en andere taakgedelegeerden.

Kennis van de verpleegkundige

- Heeft kennis van visies op samenwerken en kent actuele standaarden en handreikingen daarin;
- Heeft kennis van samenwerkingsprocessen, zoals groeps- en teamvorming, teamrollen, groepsdynamica en geven en ontvangen van feedback;
- Heeft kennis van de samenwerkingspartners (rollen, deskundigheid en bevoegdheden);
- Is op de hoogte van ketenprocessen en de organisatie van de zorg in de eigen regio;
- Is bekend met (potentiële) samenwerkingspartners buiten de zorg;
- Heeft kennis over doeltreffende en doelmatige verslaglegging en overdracht, inclusief het gebruik van ICT en wet- en regelgeving in dezen.

Aanvullende kennis van de SMV

- Kent de eigen mogelijkheden en beperkingen in het verlenen van sociaal medische zorg, is een ketenspeler en schakelt waar nodig anderen in;
- Is in staat samenwerkingsafspraken te maken, vast te leggen en professionele grenzen aan te geven;
- Is bekend met strategieën om netwerkcontacten aan te gaan en te onderhouden;
- Is op de hoogte van de diverse samenwerkingsmodellen, samenwerkingsvormen, organisatie- en klanttypen en managementstijlen;
- Kent andere spelers op het terrein arbeid en gezondheid.

Vaardigheden en attitude van de verpleegkundige

- Kan binnen een professionele zorgrelatie samenwerken met de zorgvrager en diens naasten vanuit het principe van gezamenlijke besluitvorming;
- Kan de diverse rollen (adviseur, hulpverlener, expert, coördinator) binnen de professie toepassen;
- Kan zorgvragers en hun naasten waar nodig adequaat de weg wijzen naar andere hulpverleners;
- Kan de eigen visie op samenwerken formuleren en naar voren brengen;
- Kan een coördinerende/regierol vervullen binnen een multidisciplinair team;
- Kan in teams en samenwerkingsprocessen een eigen bijdrage leveren en zichzelf positioneren, confrontaties en verschil van mening daarbij niet schuwend;
- Is in staat in het samenwerkingsproces rekening te houden met verschillende perspectieven, van collega's, zorgvragers en hun naasten en weet hier op professionele en respectvolle wijze mee om te gaan;
- Kan efficiënt en effectief (digitaal) verslagleggen, overleggen en overdragen (ook over de eigen organisatiegrenzen heen);
- Is in staat te handelen vanuit een gelijkwaardige, collegiale en open houding met zorgvragers, hun naasten, met collega's, in het multidisciplinaire team en met andere samenwerkingspartners.

Aanvullende vaardigheden en attitude van de SMV

- Is in staat de grenzen van het sociaal medisch verpleegkundige domein te onderkennen in relatie tot de domeinen van andere disciplines;
- Is in staat initiatief te nemen tot multidisciplinair samenwerken met andere professionals, dit te coördineren, regisseren en te bevorderen;
- Kan knelpunten in de samenwerking bespreekbaar maken;
- Heeft de beschikking over adviserende, coachende en motiverende vaardigheden voor kennisoverdracht en het uitbouwen/optimaliseren van samenwerkingsrelaties;
- Kan duidelijk maken wat de functie inhoudt en wat deze onderscheid van andere samenwerkingspartners en welke meerwaarde SMV heeft.

5.4 Reflectieve evidence based practice professional (EBP)

De SMV richt zich niet alleen op het eigen handelen, maar denkt actief mee met cliënten, de organisatie en andere professionals. Dit vereist een heldere positionering van de eigen rol en een goed begrip van de grenzen van het eigen kunnen én dat van anderen. Heldere en effectieve communicatie is daarbij essentieel.

De SMV werkt continu aan het ontwikkelen van eigen deskundigheid en draagt actief bij aan de professionele groei van collega's. Met een reflectieve beroepshouding overdenkt de SMV zorgvuldig eigen keuzes en beslissingen. Hierbij ondersteunt de SMV cliënten op een ethische en integere manier. Daarbij wordt rekening gehouden met gedragscodes en regelgeving op het gebied van sociale zekerheid en arbeidsongeschiktheid.

Het handelen van de SMV wordt steeds meer ondersteund door resultaten uit onderzoek. De SMV zet zich in voor het toepassen van instrumenten en interventies waarvan de effectiviteit en doelmatigheid onderbouwd zijn. Daarnaast participeert de SMV in onderzoek, verwerkt wetenschappelijke inzichten en past deze toe in de praktijk waar dit mogelijk is.

Kennis van de verpleegkundige

- Heeft kennis van de principes van Evidence Based Practice (EBP);
- Kent elementaire methoden van praktijkgericht kwantitatief en kwalitatief onderzoek aansluitend bij onderzoek dat gericht is op de verbetering van de directe zorg van zorgvragers en/of een doelgroep zorgvragers;
- Heeft kennis van actuele thema's en ontwikkelingen in het eigen vakgebied;
- Kent de onderzoekscyclus en methodisch handelen;
- Is op de hoogte van toepassingen op het gebied van kennisontwikkeling en kennis delen en heeft kennis van het concept Leven Lang Leren;
- Kent de principes van reflectieve praktijkvoering;
- Heeft kennis van levensbeschouwelijke en religieuze opvattingen en stromingen;
- Heeft kennis van de ethische context van de zorgverlening.

Aanvullende kennis van de SMV

- Is op de hoogte van maatschappelijke- en beleidsmatige ontwikkelingen met betrekking tot arbeid en gezondheid;
- Is op de hoogte van kennisontwikkeling op het gebied van arbeid en gezondheid;
- Weet van het bestaan van richtlijnen van bijvoorbeeld de Nederlandse Vereniging voor Verzekeringsgeneeskunde (NVVG) en Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB).

Vaardigheden en attitude van de verpleegkundige

- Heeft inzicht in eigen (on)mogelijkheden;
- Houdt vakliteratuur bij. Weet informatie adequaat op te zoeken en op waarde te beoordelen;
- Ontwikkelt zich door zelfreflectie en zelfbeoordeling van eigen resultaten;
- Draagt bij aan praktijkgericht onderzoek om nieuwe kennis te genereren en te implementeren voor innovaties in de beroepsuitoefening en bevordert de eigen deskundigheid en die van collega's;
- Kan feedback van collega's en leidinggevendenden ontvangen en integreren in het eigen handelen;
- Kan collega's en studenten feedback geven op hun handelen en professioneel gedrag;
- Kan ethische vraagstukken en zingevingsvraagstukken bespreken met collega's en zorgvragers;
- Is zich bewust van eigen morele waarden en kan hier professioneel naar handelen;
- Is in staat te fungeren als rolmodel voor (aankomend) verpleegkundigen;
- Is in staat intercollegiale deskundigheidsbevordering en kennisuitwisseling tot stand te brengen en te houden.

Aanvullende vaardigheden en attitude van de SMV

- Is in staat ontwikkelingen binnen het vakgebied, wetgeving en sociale zekerheid te integreren in het eigen handelen;
- Is in staat om binnen een intervisie groep op methodische wijze intervisie toe te passen;
- Kan een eigen persoonlijk ontwikkelingsplan opstellen en richting geven aan het eigen leerproces;
- Is in staat om de deskundigheid te bevorderen van de SMV- in opleiding, collega SMV en collega's uit andere disciplines;
- Is in staat om samen te werken met hogescholen en universiteiten in het onderzoeken en ontwikkelen van het vakgebied van de SMV.

5.5 Gezondheidsbevorderaar

De SMV draagt actief bij aan de gezondheid van cliënten en ondersteunt preventieve maatregelen. De SMV voorziet cliënten van voorlichting over het voorkomen van ziekte en het bevorderen van gezondheid, zowel op de werkplek als in het dagelijks leven. Daarnaast stimuleert de SMV re-integratie en participatie en geeft advies over mogelijkheden om werkhervatting te bevorderen. De SMV ondersteunt cliënten bij het creëren van een gezonde en duurzame werkomgeving.

Kennis van de verpleegkundige

- Heeft kennis van epidemiologie;
- Heeft kennis van preventie en gezondheidsvoorlichting, gezondheids- en gedragsdeterminanten;

- Kent methodieken gericht op de analyse van gezondheidsproblemen en de daarmee samenhangende leefstijl;
- Heeft kennis van de principes van zelfmanagement, leefstijlen, gedrag en manieren van gedragsbeïnvloeding;
- Is bekend met manieren waarop gezond gedrag gestimuleerd kan worden;
- Is op de hoogte van culturen, cultuurgebonden opvattingen over gezondheid en cultuurgebonden gezondheidsproblemen en de invloed daarvan op de zorgvraag en de zorgverlening.

Aanvullende kennis van de SMV

- Heeft kennis van arbeids- en gezondheidsmodellen en gezondheidsmanagement;
- Heeft de beschikking over actuele kennis en inzichten over leefstijl (Bewegen, Roken, Alcohol, Voeding, Ontspanning en Slapen);
- Heeft kennis van en inzicht in verandermanagement;
- Heeft kennis van psychosociale arbeidsbelasting.

Vaardigheden en attitude van de verpleegkundige

- Kan gegevens verzamelen in brede context, gericht op vroeg signalering en risicobeoordeling;
- Kan interventies uitvoeren inzake individuele en collectieve preventie en gezondheidsvoorlichting;
- Toont respect voor de opvattingen van zorgvragers en hun naasten over gezondheid en ziekte;
- Is in staat het sociale netwerk rond een zorgvrager te versterken;
- Kan meedenken met beleidsmakers en voorstellen doen voor noodzakelijke programma's;
- Houdt rekening met persoonlijke factoren, wensen en behoeften van groepen mensen, zorgvragers en hun naasten;
- Kan gemotiveerd adviseren over gewenste veranderingen in de leefstijl of volhouden van therapie;
- Draagt bij aan het bevorderen van de gezondheid en gezond gedrag van de zorgvrager in diens omgeving of risicofactoren van doelgroepen bij (potentiële) gezondheidsproblemen door het analyseren, ontwerpen en toepassen van passende vormen van preventie op basis van preventiemodellen;
- Draagt actief bij aan een gezonde leefomgeving, door het in samenwerking met anderen uitvoeren van omgevingsanalyses en opstellen van preventieplannen ten behoeve van specifieke doelgroepen in de samenleving.

Aanvullende vaardigheden en attitude van de SMV

- Is in staat een cliënt bewust te maken van de mogelijke consequenties van zijn leefstijl en het effect hiervan op zijn inzetbaarheid;
- Kan instrumenten en/of risicoanalyses vertalen naar een passende aanpak gericht op preventie van arbeid- en gezondheidsrisico's;
- Kan preventieve adviezen geven aan cliënten en betrokken partijen over hoe ziekteverzuim voorkomen kan worden;
- Is in staat om de cliënt te overtuigen van het belang van preventieve gezondheidsbevorderende activiteiten;
- Is in staat om landelijk beleid te beïnvloeden ter verbetering van de gezondheidssituatie en maatschappelijke participatie.

5.6 Organisator

De SMV kan het eigen werk efficiënt plannen, prioriteiten stellen en afspraken organiseren. Dit is cruciaal, aangezien de SMV vaak met meerdere cliënten en trajecten tegelijkertijd werkt. De SMV behoudt overzicht over wat er voor elke cliënt moet gebeuren en gaat effectief om met een drukke caseload. Door tijd goed in te delen, zorgt de SMV ervoor dat alle noodzakelijke taken tijdig worden uitgevoerd.

De SMV werkt binnen multidisciplinaire teams en organiseert en structureert deze samenwerking effectief. Dit omvat het organiseren van overlegmomenten, het bevorderen van duidelijke communicatie en het afstemmen van werkzaamheden tussen alle betrokken partijen.

Als organisator toont de SMV leiderschap door processen efficiënt te sturen en waar nodig, verbeteringen in de organisatie voor te stellen. Dit kan bijvoorbeeld inhouden dat de SMV verbeterpunten in de coördinatie signaleert en suggesties doet om deze processen te optimaliseren.

Kennis van de verpleegkundige

- Kent de kenmerken van professioneel en persoonlijk leiderschap;
- Kent de theorie over de modellen van effectief coachen;
- Kent verschillende organisatievormen en principes uit de organisatiekunde;
- Heeft bedrijfsmatig en zakelijk inzicht en kennis van de bekostiging van de zorg;
- Kent theorieën over beïnvloeding van het beleid van een organisatie;
- Heeft kennis van de nieuwste informatie- en communicatietechnologieën.

Aanvullende kennis van de SMV

- Is op de hoogte van de visie en missie binnen de organisatie(s) waarin de SMV werkzaam is;
- Binnen de verschillende contexten heeft de SMV weet van de financieel-economische, beleidsmatige en bedrijfsmatige belangen;
- Is op de hoogte van operationele processen, voorschriften en procedures die worden gehanteerd binnen de organisatie(s) waarin de SMV werkzaam is.

Vaardigheden en attitude van de verpleegkundige

- Kan de zorg rondom zorgvragers, tussen disciplines en organisaties coördineren en de continuïteit van zorg waarborgen, in samenspraak met zorgvrager;
- Is in staat beslissingen te nemen over beleid (prioritering) en middelen voor de individuele patiëntenzorg, waarbij effect en kosten worden afgewogen;
- Kan een actieve rol spelen bij het inrichten van een aantrekkelijke werkomgeving;
- Gaat op verantwoorde wijze met materialen en middelen;
- Neemt (gedrag) regels en protocollen in acht, die horen bij de beroepsmatige verantwoordelijkheid;
- Is in staat om met het elektronisch patiënten/cliëntendossier te werken als basis voor het handelen en om hierover voorstellen tot verbetering te kunnen doen;

- Is vaardig op het gebied van informatie- en communicatietechnologie en staat open voor innovaties op dit gebied;
- Levert een bijdrage aan de patiëntveiligheid en het werkklimaat binnen de organisatie;
- Toont een positieve en proactieve houding in het behartigen van organisatiebelangen zonder het perspectief van de zorgvrager uit het oog te verliezen;
- Laat persoonlijk, vakinhoudelijk en organisatorisch leiderschap zien ten behoeve van het primaire proces, de verpleegkundige heeft zeggenschap en positioneert zich in een organisatie en toont organisatiesensitiviteit;
- Heeft inzicht in de persoonlijke ontwikkeling in relatie tot eigen keuzes ten behoeve van het langdurig kunnen blijven uitoefenen van het beroep in de beroepspraktijk, waarin diverse uitdagingen aanwezig zijn, de verpleegkundige reflecteert op persoonlijke waarden, normen en opvattingen in relatie tot de eigen verpleegkundige beroepsuitoefening;
- Neemt initiatieven ten aanzien van de eigen toekomstige professionele ontwikkeling en de ontwikkeling van het zorgteam.

Aanvullende vaardigheden en attitude van de SMV

- Kan organisatiebelangen en belangen van de cliënt tegen elkaar afwegen;
- Is in staat hiaten in de dienstverlening binnen de eigen organisatie te signaleren en deze te bespreken met beleidsverantwoordelijken;
- Geeft op basis van bevindingen advies over mogelijke vervolgacties, zoals doorverwijzingen naar andere zorgverleners of instanties;
- Heeft het vermogen om de eigen taken te prioriteren en ervoor te zorgen dat deadlines worden gehaald zonder de kwaliteit van zorg te compromitteren;
- In staat zijn om zich aan te passen aan veranderingen in de planning of onverwachte situaties zonder de kwaliteit van zorg in gevaar te brengen.

5.7 Kwaliteitsbevorderaar

De SMV versterkt professionele kwaliteiten door middel van bijscholing, het bijhouden van vakliteratuur en intercollegiale toetsing. Daarnaast beoordeelt de SMV of vak documentatie voldoet aan de geldende standaarden en werkt binnen de kaders van vigerende wet- en regelgeving.

Als lid van de beroepsgroep en beroepsorganisatie draagt de SMV samen met vakgenoten bij aan de beeldvorming en het positieve imago van het beroep. SMV spreken elkaar aan op professioneel gedrag, geven elkaar feedback en reflecteren gezamenlijk om de kwaliteit van het handelen te verbeteren.

Kennis van de verpleegkundige

- Kent de wet- en regelgeving die van toepassing is op de verpleegkundige beroepsuitoefening en de eigen context;
- Heeft kennis van monitoring van resultaten van zorg;
- Heeft kennis van actuele richtlijnen en professionele standaarden;

- Heeft kennis van kwaliteitskaders en professioneel en persoonlijk leiderschap;
- Kent de eigen waarden en normen en die van de beroepsgroep (beroepscode³);
- Kent de grenzen van het persoonlijke en professionele handelen (persoonlijke en beroepsmatige verantwoordelijkheid).

Aanvullende kennis van de SMV

- Heeft kennis van wet- en regelgeving op het gebied van arbeid en gezondheid, sociale zekerheid, diverse arbeidsrechtelijke aspecten en actuele ontwikkelingen op deze gebieden;
- Kent de Professionele Standaard voor verpleegkundigen, waaronder het expertisegebied van de SMV.

Vaardigheden en attitude van de verpleegkundige

- Is in staat om zaken te initiëren en te ontwikkelen op het gebied van kwaliteitszorg en innovatie (inclusief intercollegiale toetsing);
- Kan resultaatgericht, effectief en efficiënt werken;
- Kan de eigen visie op kwaliteit van zorg in begrijpelijke bewoordingen naar voren brengen;
- Houdt zich als lid van de beroepsgroep aan de verpleegkundige beroepscode, regels uit de organisatie en wetgeving;
- Kan omgaan met spanningsvelden, zoals zakelijkheid-betrokkenheid en afstand-nabijheid;
- Is een assertieve en zelfbewuste beroepsbeoefenaar, ambassadeur van het vak;
- Spreekt collega's en aankomend verpleegkundigen aan op (on)professioneel gedrag;
- Kan de eigen grenzen van de eigen bevoegdheid en bekwaamheid aangeven bij collega's en zorgvragers;
- Kan protocollen ontwikkelen op basis van wetgeving, professionele standaarden en richtlijnen;
- Toont professioneel gedrag en is ondernemend door bij te dragen aan duurzame innovatie, waar passend met zorgtechnologie, van de verpleegkundige beroepsuitoefening vanuit een historisch, wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief;
- Participeert op het niveau van de organisatie proactief in kwaliteitszorgsystemen.

Aanvullende vaardigheden en attitude van de SMV

- Is in staat om scholing, protocollen, werkinstructies en dergelijke voor de eigen vakgroep te ontwikkelen;
- Handelt vanuit het belang van de cliënt en weegt dit af tegen het belang van de populatie waar de cliënt deel van is en binnen de vigerende wet- en regelgeving;
- Is in staat de belangen van SMV te behartigen;
- Kan een bijdrage leveren aan de positionering en profilering van de SMV;
- Kan een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van standaarden en richtlijnen voor de beroepsuitoefening van de SMV.

3 Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN). (2015). Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden. Utrecht: V&VN.

6. Bijlagen

Totstandkoming expertisegebied

Voor de totstandkoming van het expertisegebied is er een werkgroep en een adviesgroep ingesteld.

De werkgroep bestond uit sociaal medisch verpleegkundige (SMV) en arboverpleegkundigen (AVK). De werkgroep kwam vier keer bijeen en had als taak om mee te denken, informatie aan te dragen, collega's te raadplegen en tekstsuggesties te doen voor het expertisegebied.

De adviesgroep kwam twee keer samen en adviseerde de werkgroep op inhoud en aanpak. Deze groep vertegenwoordigde verschillende perspectieven, zoals het UWV en aanpalende beroepsgroepen.

Het traject bestond uit vier stappen:

1. *Voorbereiding:* De logistieke organisatie werd opgezet en relevante documenten zoals beroepsprofielen, opleidingsplannen en juridische notities werden bestudeerd.
2. *Definiëring en inrichting:* De input uit de eerste werkgroep bijeenkomst werd besproken met de adviesgroep, die reflectie gaf op de aanpak en inhoud.
3. *Opstellen expertisegebied:*
 - a. De inhoudelijke uitwerking vond plaats tijdens meerdere werkgroep bijeenkomsten.
 - b. Drie digitale bijeenkomsten werden georganiseerd (medio oktober 2024) waarvoor alle SMV zich konden aanmelden. Voorafgaand aan de bijeenkomst is de presentatie toegezonden tezamen met de eerste opzet van het expertisegebied. Met uitzondering van één SMV'er die werkzaam is bij een particuliere verzekeringsmaatschappij, zijn alle deelnemers werkzaam bij het UWV. Van de 360 SMV'ers hebben zich 150 aangemeld en in totaal hebben 120 deelgenomen aan de bijeenkomsten.
 - c. De input is verwerkt in opeenvolgende concepten van het expertisegebied, die werden besproken met de adviesgroep en de werkgroep.
4. *Vaststellen en vervolgstappen:* Het bestuur van V&VN Arboverpleegkundigen heeft het expertisegebied ter vaststelling voorgelegd aan de Algemene Leden Vergadering van de afdeling V&VN Arboverpleegkundigen.

De planning omvatte bijeenkomsten in juli, september, november (2024) en januari (2025), met een definitief voorstel in maart.

7. Literatuur

Snell, L., & Sherbino, J. (Eds.). (2015). CanMEDS 2015 Physician Competency Framework. Ottawa: Royal College of Physicians and Surgeons of Canada.

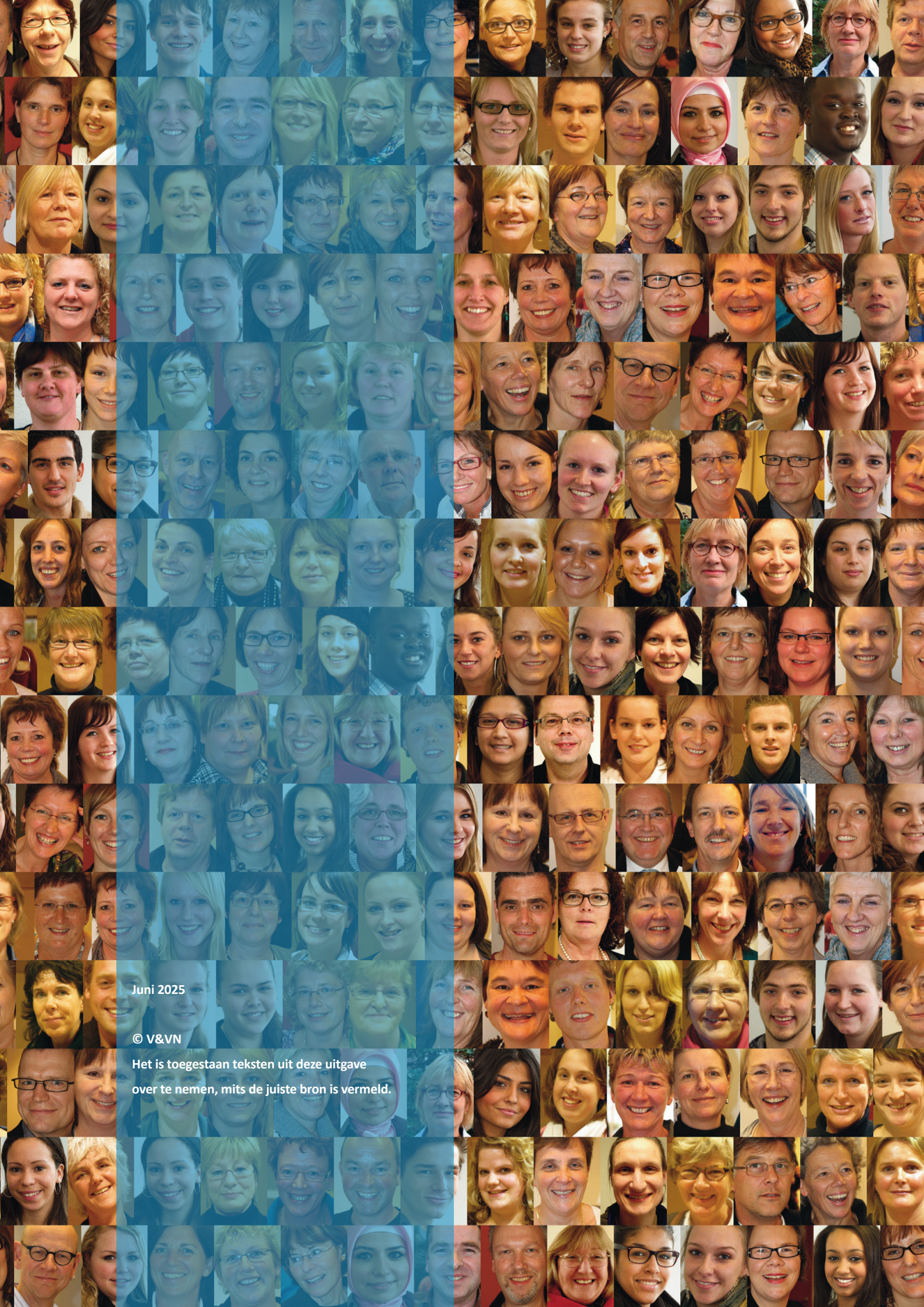
Landelijk Overleg Opleidingen Verpleegkunde (LOOV). (2023). Opleidingsprofiel Bachelor of Nursing 2030. Utrecht.

Stuurgroep Toekomstbestendige beroepen in de verpleging en verzorging. (2015). Toekomstbestendige beroepen in de verpleging en verzorging. Utrecht: V&VN.

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN). (2022). Expertisegebied arboverpleegkundige (2e editie). Utrecht: V&VN.

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN). (2015). Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden. Utrecht.

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN). (2014). De professionele standaard, een uitwerking. Utrecht.

Juni 2025

© V&VN

Het is toegestaan teksten uit deze uitgave
over te nemen, mits de juiste bron is vermeld.